

Nuh pygamber kim bolupdyr?

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 23 января, 2025

Nuh pygamber kim bolupdyr? NUH PYGAMBER KIM BOLUPDYR?

Gadymyýetde Dünýä ýüziniň azgynçylygy zerarly suw-sile gark bolan milletleriň arasynda Adam atanyň neberelerinden bolan Lamek ogly Nuh pygamber kim bolupdyr? Biziň şejerebaşymyz bolan bu beýik pygamber hakynda biz giňişleýin maglumat bermekçi!

Nuh pygamber kimkä? Onuň ýol-ýörelgesini haýsy halk ýerine ýetirdikä? Ol haýsy dini ýaýdyka?

Ine şular dogrusynda biz size gyzykly maglumatlary bermekçi!

Ýöne ilki bilen onuň gelip çykyşy hakynda bilmek-de uly peýda bar.

Nuhuň kakasyna Lamek diýipdirler.

Lamek hakda Musa pygamberiň kitaby Töwratda kän maglumat ýok diýen ýaly. Ýöne gadymy taryhçylar we dessançylar Muhammet Awfynyň »Jewamygul hekaýat wel wamygurl-rowaýat« atly eserinde, şeýle-de Abulkasym Firdöwsiniň »Şanama« atly eserlerinde agzalýan Jemşidi Lamek diýip hasap edipdirler.

Magtymguly Pyragy: »Isgender, Jemşit saldyran, Beýik binalar görüner« diýen setirleri şol Lamek, ýagny Jemşit üçin bagyşlap agzan setirleridir.

Oña käbir çeşmelerde Elmek hem diýipdirler.

Abu Bekr Tähranyň »Taryhy Diýarbakriýýe« atly eserinde Lamek hakda şeýle diýilýär: Ol Pişdadylardan bolan Huwşeň tagtdan çekilenden soň onuň ýerine patyşa bolupdyr. Ol polatdan uruş ýaraglaryny ýasapdyr. Biz-matany we oña goşulýan reňkleri taýynlamagy başarypdyr. Mähnet jandarlar bolan döwlere hammam gurduryp, guwwaslyk bilen meşgullanmagy tabşyrypdyr. Olar hem guwwaslyk edip deňiz astyndan her dürli gymmatbaha daşlary çykarypdyrlar. Olar adamlara-da muny öwretdiler.

Lamek ytyr, müşk, ud, haliýýe ýaly ajaýyp ysly zatlary hem ýasamagy bilipdir.

Lamek adamzady oý-pikirleri boýunça dört bölege bölüpdir.

Ilkinji Akyldar danalar, ikinji ýazyjy kätipler, üçünji urşujy esgerler, dördünji hem Daýhanlar we beýleki senetkärler bolupdyr.

Neruz, Fewerdin we Odabeheşt atly gadymy Aý we Gün atlarynyň gözbaşy hem Lamegiň esaslandyrmagy bilen orta çykypdyr. Ol 700 ýyl ýaşapdyr. Şol uzak ömrüniň içinde onuň hiç haçan kellesi agyrmandyr, hiç hili dert bela onuň janyňa aralaşmandyr.

Şondan soňam ol şeytan ýoluna gidipdir. Hak ýoldan azaşyp Hudaýlyk dawwasyny edip onuň ýerine dalaş etmekligiň küýüne düşüpdir. Ol Biwerasp şa bilen tutluşykda öldürilýär».

Diýmek ol edil dini kitaplarda ady agzalýan Süleýman pygamber ýaly yns-jynsnyň hökümdary bolan bolmaly.

□ Hawa, eger Lamek Jemşit bolýan bolsa onda şol rowaýatda onuň ölümüne sebäp bolan Biwerasp hem Zahhak bolmaly. Jemşidi öldürip onuň patyşalygyny hem elinden alan Zahhak. Rowaýatlara görä Zahhagyň iki egninden çykyp duran ýylan bolupdyr.

Rowaýatlarda aýdylmagyna görä Lamek ýaşlykda Bitan atly bir gyza öýlenipdir. Ol 187 ýaşyndaka Bitan göwreli bolup ol bir çaga dünýä getirdi.

Musanyň töwradynda aýdylýan maglumatlarda bir gün Lamek şeýle diýipdir: »...Hem-de (eden) işimizden, Rebbiň näletlän topragyndan bolan ellerimiziň netijesinde, bu bize teselli berer (geçirimlilik eder) diýip oglumyň adyna Nuh dakdym».

Diýmek Lamek ýalňys ýola düşüp, azyp başlan wagtlary onuň ogly bolupdyr we eden ýalňys işlerini ogly gaýtalamaz ýaly, özüniňem ýalkanary ýaly oglunyň adyna Nuh dakypdyr. Nuh, Adam ata dünýeden öteninden 712 ýyldan soň doglupdyr. Nuhuň döwründe intek Lamek, onuň kakasy Metuşalyh hem ýagty jahanda diridiler.

2442-nji ýylda Nuhuň döwründe ilkinji senenamanyň ulanyşa girizilendigi hakynda Kätip Çelebiniň »Takwim-ut-tawaryh« atly eserinde aýdylýar.

Gadymy hem-de edebi çeşmelerde aýdylmagyna görä Nuhuň Gaýkal, Bartek, Noýem, Tetir, Wagela, Ýemzarag, Midraş atly aýallary bolupdyr.

Nuh pygamberlige saýlanmak bilen, ol halky dogry ýola çagyrypdyr. Bir Allanyň dinini ýaýyp, muny bilmeýänlere

öwredip gezipdir. Onuň ýaýan dini hem »Bir Taňrylyk dini« bolupdyr. Bu din yslam ideologiýasynda aýdylşyna görä »Towhyt« dini diýilýär. Towhyt »Bir Allanyň barlygyna« ynanmaklygyň gerekdigini nygtaýan dindir.

Lamegiň tragiki ölümi hakda gadymy kitaplarda kem-käsleýin maglumatlar gelip-ýetipdir.

Onuň döwürdeşi patyşa Biwerasp Nuhuň kakasy Lamegi öldürip patyşalygy onuň elinden alypdyr. Şondan soň Nuh pygamber 950 ýyllap Biweraspy we onuň kowumlaryny Allaha gulluk etmekleri üçin ezýet baryny çekýär. Onuň tarapynda oňa ynananlar bolupdyr. Ýöne ynananlardan ynanmadyklary kändi.

Nuh 500 ýaşanda onuň aýallary 3 sany ogul dogrupdyr. Ulusynyň adyna Ham, kiçisiniň adyna Sam, körpelerine bolsa Ýafes diýipdirler.

Nuh pygamberiň döwründe adamlar gaty köp günä işler edip, eden işlerinden hem ökünmeýär ekenler. Olaryň erbetligi, ganhorluklary, eden-etdilikleri ýetjek derejesine ýeten soň, Allatagala Nuh pygambere gämi ýasamaklygy buýrupdyr. Allaha ynanan adamlar bilen bilelikde Nuh bilen onuň maşgalasy her dürli haýwanlardan jübüt-jübüt gämä ýerleşdirilmeli edilýär.

Selman Parsydan getirilýän bir rowaýatda Nuhuň gämisi Hindi dub agajyndan bolup 400 ýylda ýasalypdyr. Gäminiň uzynlygy üç ýüz gary, ýogynlygy 50 gaty, ululygy 30 gary bolupdyr. Gämi üç gatdan ybarat bolupdyr.

Häzirki döwrüň Gurhany tewsir edijileriniň aýtmaklaryna görä Gämi, agaçdan däl-de demir polatdan bolupdyr.

Onuň kakasy Lamek polatdan ýarag-esbaplary ýasamagy oýlap tapan bolsa, näme üçin dogrudanam berk gämi ýasamak üçin polat göz önüne tutulmasyn. Onuň demir polatdan ýasalandygyny Gurhana salgyylanýan tefsirçiler muny şeýle ýorýarlar. Biz hem Nuhuň gämisiniň agaçdan däl-de polatdan ýasalandygy hakdaky pikire gol ýapmakçy.

Rowaýatlar gämä segsen adam bilen birlikde Biweraspyň münendigini, Nuhy diňlemedikleriň bolsa gämä münmändiklerini habar berýärler.

Şeýdip Allanyň permany bilen güýçli ýagys ýagyp, sil gelip, apy tupan başlanypdyr. Ýerler suw bilen dolanda gämi hem suwuň ýüzüne çykypdyr. Suwa gark bolanlaryň ahy-nalalary, çirkin sesleri asmana galyppdyr. Ençeme aýlap diýen ýaly çagba ýaly güýçli ýagmyr ýagypdyr.

Ýagys ýagmagy kesilip asman ýüzi açylanda, daş töwerek umman suwundan dolupdyr.

Bu tupan Nuh pygamber 600 ýaşlaryndaka bolup geçipdir.

Bu hakda taryhy senenamalary gözden geçiren Anna Luksyň çaklamalaryna görä ýaradylyş b.e.öňki 4004-nji ýylda, Apy-tupan bolsa b.e.öň 2348-nji ýyllarda bolup geçipdir.

Köpleriň aýtmaklaryna görä Apy-tupan b.e.öň 4100-nji ýyllarda bolup geçipdir.

Emma biziň pikirimizçe Tupan ondan aňyrdaky müňýylllyklarda bolup geçipdir.

Ýer suwy çekip ugranda Nuh pygamber ýeriň barlygynyň alamatyny barlamak üçin gargany ýollapdyr. Rowaýatlarda ol boş gelipdir, käbir rowaýatlarda bolsa garga asla gaýdyp gelmändir.

Soň Nuh pygamber kepderini ugradypdyr. Kepderi uçup gidipdir we Zeýtun agajynyň ýapraýygyny getirip beripdir. Şeýdip ýeriň bardygy hakdaky subutnama aýan bolupdyr. Soňra birnäçe günün dowamynda Gämi suwuň çekilmegi bilen birlikde bir dagyň depesinde ornaşypdyr.

Yslamyň pygamberi Muhammede inderilen Gurhany Kerimiň aýatlary Nuhuň gämisiniň Judy dagynda ýerleşendigini ýatladýar.

Emma ol dagyň haýsy dagdygyny, nirede ýerleşýändigi hakynda alymlaryň arasynda her dürli garaýyşlar bar. Köpleriň aýtmaklaryna görä ol gämi Türkiýedäki daglaryň birinde saklanypdyr.

Nuh pygamberiň ady bilen baglanyşykly Köpetdagyň üstünde Nohur obasynyň dörändigini nohur türkmenleriniň rowaýatlarynda görse

bolýar.

Dogrudanam ýönekeý Köpetdag gerşinde şeýle uly gämi näme üçin saklanmasyn?

Gimalaý, Kawkaz ýaly beýik daglaryň depesi görünende belkäm gäminiň ugry şol daglara golaý barmandyr, haçanda gämi Köpetdagyň üstünde saklananda şol ýerleriň suwy giç hem bolsa çekilendir.

Gürrüňimizi Nuh pygamberiň gämisi hakda dowam etdireliň!

Musa pygambere inderilen Töwrat kitabynyň Barlyk bölüminde: »Hem-de Hudaý Nuha şeý diýdi: »Özüň aýalyň we ogullaryň hem-de ogullaryň aýallary seniň bilen bilelikde gämiden çyksynlar. Seniň bilen bilelikde her mahlukdan, her ýaşaýan janly-jemendeleri, guşlary, mal-garalary, ýer ýüzündäki süýrenijeleri we ş.m. haýwanlar gämiden düşsünler, goý (soňra) olar ýer ýüzüne ýaýrap köpelsinler. Nuh bilen onuň ogullary we aýallary gämiden düşdiler...»

Yslam taryhçylary gämide Nuhuň maşgalasyndan daşary 80 sany adamyň hem bolandygyny ýazýarlar.

Bu pikirleriň haýsysy dogry bolsa-da Gämi sag aman saklanyp Nuh pygambere we onuň içindäkiler sag aman ýere gadamlaryny basypdyrlar.

Nuh pygamberiň ogullary Ham, Sam, Ýafes dagylar kakasy bilen birlikde ýerde ekin ekip, dikin-dikip ýaşamaklaryny dowam etdiripdirler.

Sözümüziziň ahyrynda gadymy türkmenleriň Nuh pygambere Numa (Noma) diýip atlandyrandyklaryny aýtmakçy bolýarys.

Türkmenleriň gadymy ynançlaryndan galan bir ýol görkeziji pygamberiň bolandygyny adynyň hem »Ýalawaç Numa» bolandygyny, onuňam Nuh pygamber bilen ikisiniň bir bolandygyny, ikisiniň şol bir şahsyýetden başga hiç kim däldigini alymlar we dindarlar nygtaýarlar.

Ol öz döwürlerine görä diliň üýtgewlerine sezewar bolupdyr. Ýol görkeziji Numanyň, ýagny Nuh pygamberiň türkmenleriň

nesilbaşysy bolandygyny orta asyr yslam taryhçylary öz eserlerinde agzap geçipdirler.

Türkmenistanyň ilkinji prezidenti Beýik Saparmyrat Türkmenbaşy hem özüniň Ruhnama atly kitabynda Nuh pygamberiň öwütlerini, ündewlerini, aýratynam şol ýörelgeleri türkmenleriň saklap gelendigini hem nygtaýar. Taryhy makalalar